

Häckfågelinventering

Norströms väg, Trångsund C, Huddinge kommun, 2024

OM RAPPORTEN:

Titel: Häckfågelinventering – Norströms väg, Trångsund C, Huddinge kommun, 2024

Version/datum: 2024-08-22

Rapporten bör citeras enligt följande: Berglund, A. & Sahlin, E. (2024). *Häckfågelinventering – Norströms väg, Trångsund C, Huddinge kommun, 2024*. Calluna AB.

Foton i rapporten: © Calluna AB där inget annat anges

Omslag: Svartvit flugsnappare (t.v.) och gråsparv samt en miljöbild från området.

OM UPPDRAGET:

På uppdrag av: Ebab Fastighetsutveckling AB

Uppdragsgivarens kontaktperson: Sandra Gustafsson

Utfört av: Calluna AB (organisationsnummer: 556575-0675)
Adress huvudkontor: Linköpings slott, 582 28 Linköping
Hemsida: www.calluna.se
Telefon (växel): +46 13-12 25 75

Projektledare: Edwin Sahlin (Calluna AB)

Fältarbete: Albin Berglund, Mova Hebert, Edwin Sahlin, Marlijn Sterenborg (Calluna AB)

Rapportförfattare: Albin Berglund, Edwin Sahlin (Calluna AB)

Kartproduktion: Edwin Sahlin (Calluna AB)

Kvalitetssäkring: Mova Hebert (Calluna AB)

Intern projektkod: ESN0021

Innehåll

1	Sammanfattning	4
2	Inledning	5
2.1	Uppdrag och syfte	5
2.2	Område som utreds för bebyggelse	5
2.3	Häckande fåglar i Sverige	6
2.4	Artskyddet för fåglar	6
3	Metod och genomförande	7
3.1	Fågelinventering	7
4	Resultat	8
4.1	Häckfågelinventering 2024	8
4.2	Utdrag Artportalen – tidigare fynd.....	13
4.3	Livsmiljö för fåglar.....	14
5	Bedömning av utredningsbehov	14
6	Referenser	18
	Bilaga 1: Häckningskriterier	19

1 Sammanfattning

Calluna AB har 2024 på uppdrag av Ebab Fastighetsutveckling AB utfört en fågelinventering till följd av att delar av Trångsunds centrum i Huddinge kommun utreds för ny bebyggelse. Inventeringen utfördes under mars-juni 2024.

Totalt observerades under inventeringen 31 fågelarter som bedömdes häcka (kriterier från möjlig till säker häckning). Av dessa är tio arter prioriterade arter, d.v.s. fågelarter som av Naturvårdsverket ska prioriteras i artskyddet, alla naturligt vilda fåglar är skyddade enligt 4 § artskyddsförordningen. För artlista över dessa se lista i början av resultatavsnittet.

En första bedömning av artskyddsläget är att det inte finns behov av en fördjupad artskyddsutredning avseende fåglar för detaljplanen, utan att den bedömning som görs i slutet av denna rapport är tillräckligt för att uppfylla kunskapskravet och är tillräcklig för bedömning av artskyddsfrågan.

För fågelarterna från inventeringen gäller detta eftersom endast ett litet intrång sker i befintliga avgränsande naturvärdesobjekt i området och att KEF (kontinuerlig ekologisk funktion) därför kvarstår. Den negativa påverkan som riskerar att medföras är så pass liten sett till arternas populationsnivåer, även med hänsyn till lokala förekomster, att det inte går över tröskelvärdet för en betydande störning, och därför inte är förbjudet.

Med det sagt innebär ändå ny bebyggelse i området en försämring vad gäller grönytor och livsmiljö för fåglar och annan biologisk mångfald, därför rekommenderas att avsätta frivillig grönkompensation, så som att sätta upp fågelholkar (för t.ex. svartvit flugsnappare, stare och rödstjärt), samt plantera inhemska träd och buskar, och utforma ett artrikt fältskikt.

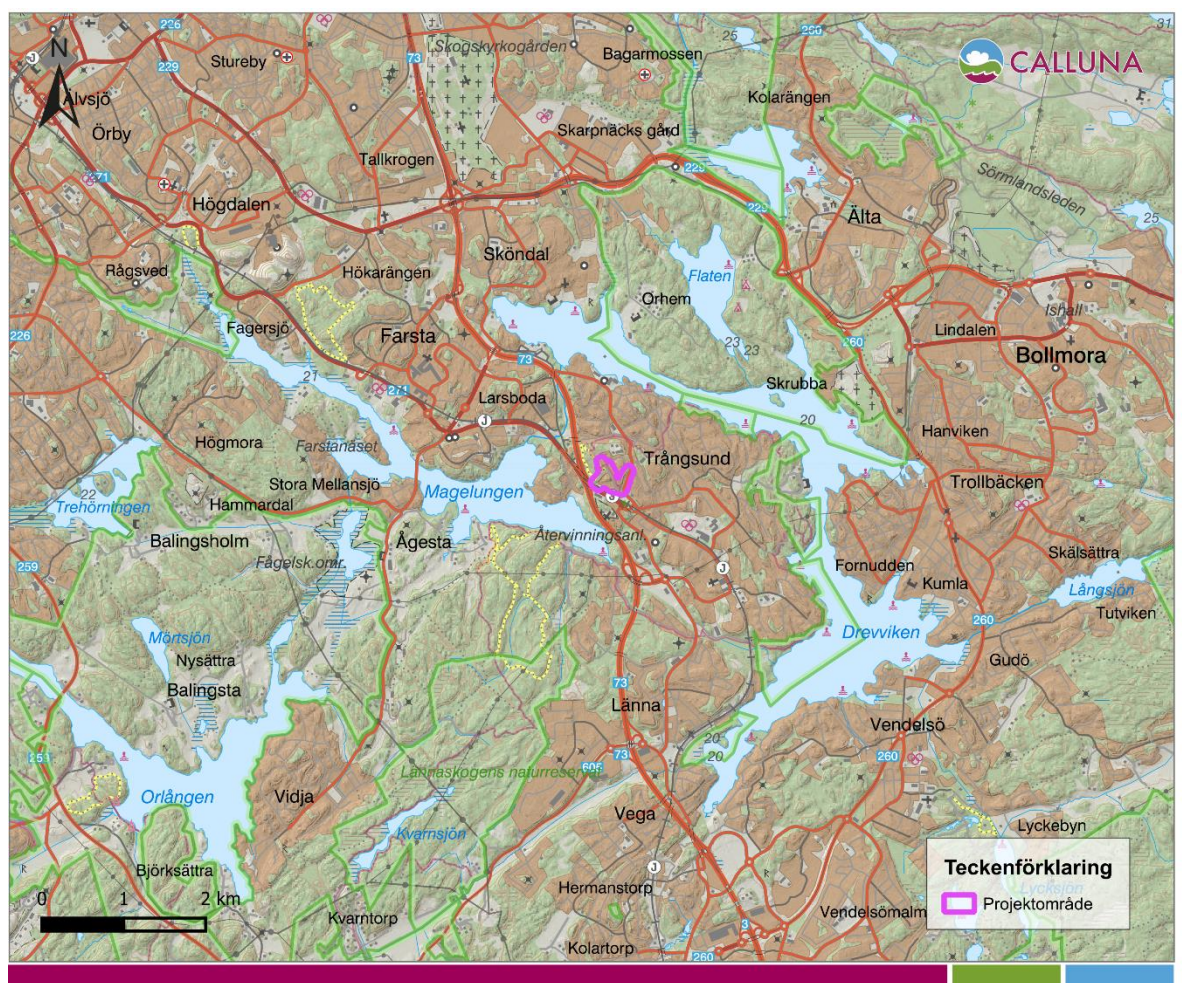
Då häckningar riskerar att spolieras om träd och buskar tas bort under häckningstid, rekommenderas som en generell åtgärd att inte avverka dessa strukturer där fåglarna har sina boplatser under perioden mars-augusti.

2 Inledning

2.1 Uppdrag och syfte

Calluna AB har 2024 på uppdrag av Ebab Fastighetsutveckling AB utfört en fågelinventering vid Trångsunds centrum i Haninge kommun. Bakgrunden till inventeringen är att bland annat bostäder planeras i området. Inventeringen utfördes under mars-juni 2024.

Området som inventerades är markerat i rosa nedan i översiktskartan.

Figur 1. Översiktskarta som visar projektområdet för Norströms väg i Trångsunds centrum.

2.2 Område som utreds för bebyggelse

Området för inventering är beläget i östra delen av Huddinge kommun vid Trångsunds centrum. Detaljplanen har arbetsnamn "Detaljplan för Norströms väg", diarienummer KS-2023/305.313 hos kommunen. Området ligger strax öster om Nynäsvägen (väg 73) och precis norr om Trångsunds station.

Utredningsområdet för inventeringen utgörs av fastigheterna Kungen 9, Brickan 1 m.fl., Älvan 2, Hammartorp 1:1 och Springaren 3 inom kommundelen Trångsund. I området planeras för cirka 400 bostäder, förskola och service i ett kollektivtrafiknära läge.

2.3 Häckande fåglar i Sverige

I Sverige häckar cirka 250 fågelarter regelbundet. Förutom dessa tillkommer årligen ett antal mer eller mindre vanligt förekommande tillfälliga besökare. I EU:s fågeldirektivs bilaga 1 (2009/147/EC) upptas 66 av de svenska häckfåglarna, vilket innebär att de arterna anses särskilt viktiga samt att särskilda skyddsområden ska utpekas för dem.

På den svenska rödlistan finns 116 fågelarter upptagna, varav 61 bedöms vara hotade och ha en sämre status än kategorin *NT Nära hotad* (SLU Artdatabanken, 2020). Rödlistningen innebär inte något formellt skydd utan fungerar som en riktlinje som beskriver artens risk att dö ut. Det finns även rödlistningar på till exempel internationell nivå (IUCN) där en arts population i dess helhet bedöms.

RÖDLISTADE ARTER

Rödlistningen visar risken att en art dör ut. Bedömningen görs bl.a. genom att jämföra artens populationsstorlek, populationsförändring, utbredning samt grad av habitatfragmentering mot en uppsättning kriterier.

Som **rödlistad** benämns de arter som uppfyller kriterierna för någon av kategorierna:

- Nationellt utdöd (RE)
- Akut hotad (CR)
- Starkt hotad (EN)
- Sårbar (VU)
- Nära hotad (NT)
- Kunskapsbrist (DD)

Som **hotad** benämns de rödlistade arter som kategoriseras som antingen CR, EN eller VU.

Rödlistningsangivelser i denna utredning följer den senaste rödlistan från Artdatabanken.

2.4 Artskyddet för fåglar

Enligt 4 § artskyddsförordningen (2007:845) är alla vilda fåglar fridlysta. Fridlysningen innebär ett förbud mot att avsiktligt förstöra eller skada vilda fåglars bon eller ägg och avsiktligt störa vilda fåglar, särskilt under deras häcknings- och uppfödningssperiod. Störningar som saknar betydelse för att bibehålla populationen av fågelarten på en tillfredsställande nivå eller för att återupprätta populationen till en sådan nivå omfattas dock inte av förbuden.

4 § artskyddsförordningen:

Det är förbjudet att

1. *avsiktligt fånga eller döda vilda fåglar,*
2. *avsiktligt förstöra eller skada vilda fåglars bon eller ägg eller bortföra sådana fåglars bon,*
3. *samla in vilda fåglars ägg, även om de är tomma, och*
4. *avsiktligt störa vilda fåglar, särskilt under deras häcknings- och uppfödningssperiod, om inte störningen saknar betydelse för att*
 - a) *bibehålla populationen av fågelarten på en tillfredsställande nivå, särskilt utifrån ekologiska, vetenskapliga och kulturella behov, eller*
 - b) *återupprätta populationen till den nivån.*

Även om alla fåglar är fridlysta kan utredningen i det enskilda fallet begränsas till arter som är rödlistade, finns upptagna i fågeldirektivets bilaga 1 (betecknade med B i

artskyddsförordningens bilaga 1), eller arter vars population minskat med mer än 50 % sedan 1980¹ (Fm 2022:5, Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen 2022).

3 Metod och genomförande

3.1 Fågelinventering

Fågelinventeringen inkluderar fältbesök, utdrag av observationer från området som registrerats i Artportalen och sammanställning och bearbetning av resultat från dessa. Utifrån inventeringen kan antalet revir uppskattas.

3.1.1. Häckfågelinventering

Metoden utgår från Atlasinventering (häckfågelinventering) men med tillägget att antal revir skattas utifrån inventeringsresultat. I atlasinventering anpassas antal besök och period för inventering efter förutsättningarna på platsen och arter som häckar i aktuella miljöer (Ekblom, 2007). I Trångsund fågelinventering har sex fältbesök skett under perioden 18/3 – 18/6. Antalet besök och period samt tidpunkt bedöms vara tillräckligt för att få kunskap om häckfågelfaunan i området med fågelarter som anländer hävdar revir tidig vår till försommar med påföljande häckningsbestyr.

Besöken genomfördes på morgonen och under väderförhållanden som varken större inventerarens observationsförmåga eller väsentligt påverkade fåglarnas aktivitet, d.v.s. ingen inventering gjordes vid stark bläst eller ihållande regn. Inventeringsarter var alla arter som observerades med häckningskriterier. Alla observationer registrerades (med typ av aktivitet, se bilaga 1) i inventeringsverktyget (Fieldmaps för ArcGIS) på smartphone. När samtliga fältbesök var klara, gjordes en revirbedömning där antalet revir bedömdes (utifrån förekomst, typ av aktivitet samt med hänsyn till respektive arts föredragna biotop).

Tabell 1. Om fältbesöken, datum, väderförhållanden och övriga noteringar från inventeringstillfället. *Tid* avser tiden på plats vid utredningsområdet. *Inv.* avser inventeraren som gjort observationen (MH= Mova Hebert, ES= Edwin Sahlin, MS= Marlijn Sterenborg, AB= Albin Berglund).

Datum	Tid	Inv.	Väderlek	Kommentar
18/3 2024	05:40-07:40	MH	-4 °C. Klart väder, vind: 0-1 m/s.	Kuperat område med mycket insprängd bebyggelse. Fragment av ädellöv och hållmarkstallskog i området.
3/4 2024	06:00-08:00	MH	0 °C. Molnigt, vind: 2 m/s.	Snöfall dygnet innan. Vinterväder trots sommartid. Bakslaget märktes på fågelaktiviteten, enstaka sjungande, mest födosök.
22/4 2024	07:15-08:30	ES	1 °C. Molnigt, vind: 5 m/s.	
17/5 2024	07:10-08:30	MS	10 °C. Lätt molnighet, vind: 0-1 m/s.	
30/5 2024	07:50-09:50	ES	17 °C . Klart väder, vind 2-3 m/s.	

¹ Data om populationstrender är hämtade från den lista på fåglar som Sverige, i den s.k. artikel 12-rapporteringen för fågeldirektivet, har rapporterat till EU. Rapportering av fågeldirektivet görs vart sjätte år. I den senaste rapporteringen, 31 juli 2019, gjordes en trenduträkning för perioden 1980–2018. Eionet är den hemsida där alla data som Sverige rapporterade 2019 enligt fågeldirektivet finns publicerade.

Datum	Tid	Inv.	Väderlek	Kommentar
18/6 2024	05:40-07:10	AB	14 °C. Molnigt, vind: 3 m/s.	Tornseglare födosöker över inventeringsområdet.

4 Resultat

4.1 Häckfågelinventering 2024

Totalt har 31 arter noterats med någon form av häckningskriterium i eller i nära anslutning till inventeringsområdet på ett sätt att observationen kan knytas till revir som troligen överlappar i inventeringsområdet (projektområdet). Av de 31 fågelarterna räknas 10 till prioriterade fågelarter (se inforuta, sidan 7).

Kolumnen med häckningskriterium i tabell 2 nedan hänvisar till det säkraste häckningskriteriet som noterats för respektive art under inventeringen. Det finns 20 olika kriterier (möjlig-trolig-säker), se detaljer i bilagan.

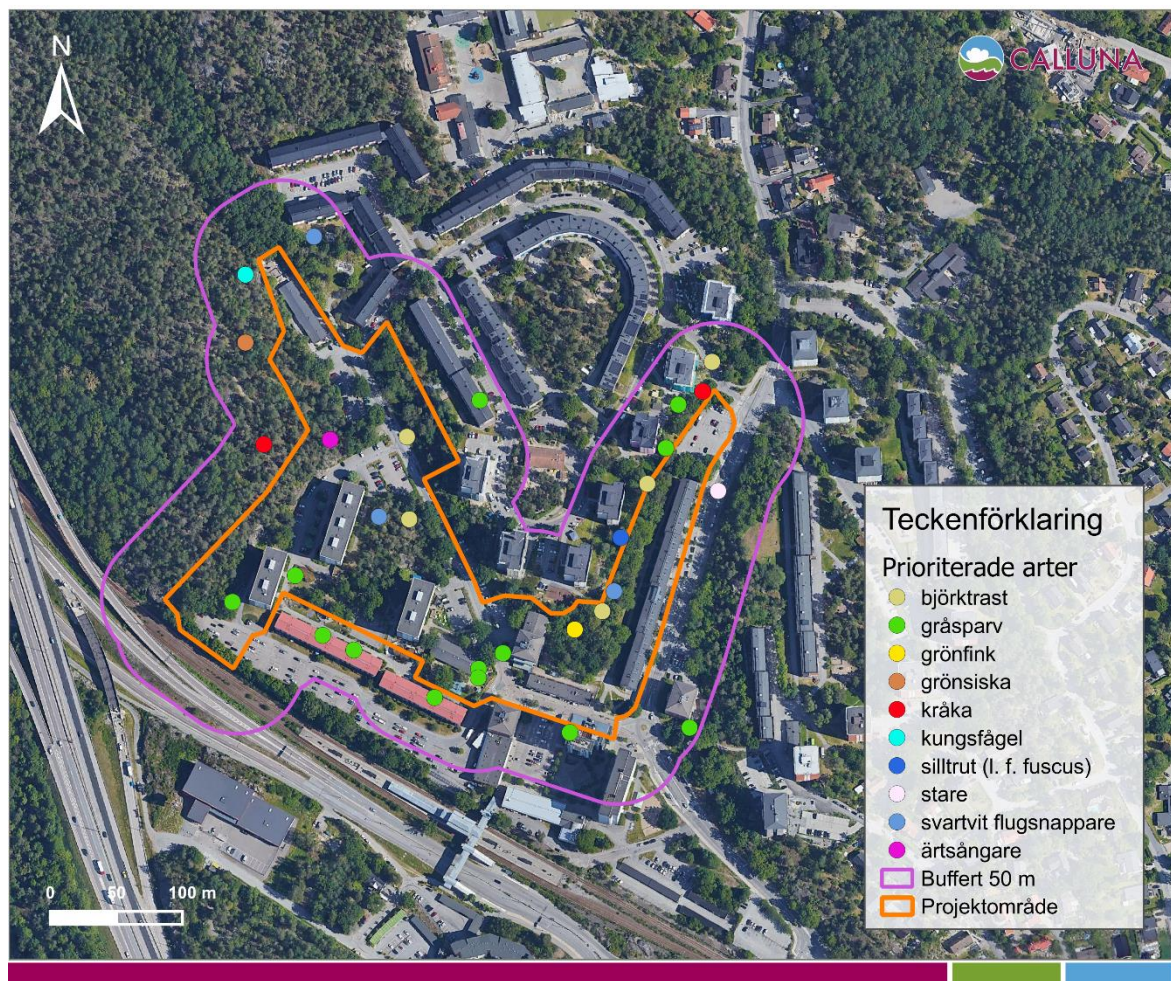
Tabell 2. Fågelarter från inventeringen som bedöms häcka i inventeringsområdet, i bokstavsordning. Prioriterade arter i fet stil. -50% = $\geq 50\%$ populationsnedgång perioden 1980–2018. Rödlstade arter utgår från 2020 års bedömning. FD = Fågeldirektivet hänvisar till arter markerade med B i bilaga 1 till Artskyddsförordningen. Uppgifter om häckningsbiotop är till stor del hämtat från artfakta.se (SLU Artdatabanken 2024).

Art	Häckningskriterium	Antal revir	Häckningsbiotop	Övrig kommentar
Björktrast <i>Turdus pilaris</i> (NT)	Säker häckning (20)	5	Skogar, ofta i anslutning till odlad mark, i parker och trädgårdar.	Arten är spridd inom hela området, men har en särskild hög koncentration till den östra delen, kring Hammartorpsvägen.
Blåmes <i>Cyanistes caeruleus</i>	Säker häckning (19)	7	Blåmes häckar i löv- och blandskog samt i parker och trädgårdar.	Arten är spridd inom hela inventeringsområdet.
Bofink <i>Fringilla coelebs</i>	Trolig häckning (5)	7	Skogar och parker.	Arten är spridd inom hela inventeringsområdet.
Domherre Pyrrhula pyrrhula	Möjlig häckning (3)	1	Barr- och blandskog.	Två sjungande fåglar observerades under inventeringen. En där Hästbacken och Hammartorpsvägen möts, och en på den västra sidan av Norströmsvägen mellan de två lägenhetshusen. Troligtvis tillhörande samma revir, arten har förmodligen merpart av reviret liksom boplatser i det mer sammanhängande skogsområdet norr om projektområdet.
Grå flugsnappare <i>Muscicapa striata</i>	Möjlig häckning (3)	1	Skogsmark, vid gläntor och i skogsbryn, särskilt gles skog på torrmark, samt vid bebyggelse.	En sjungande fågel observerades i skogsområdet nordväst om Norströmsvägen.

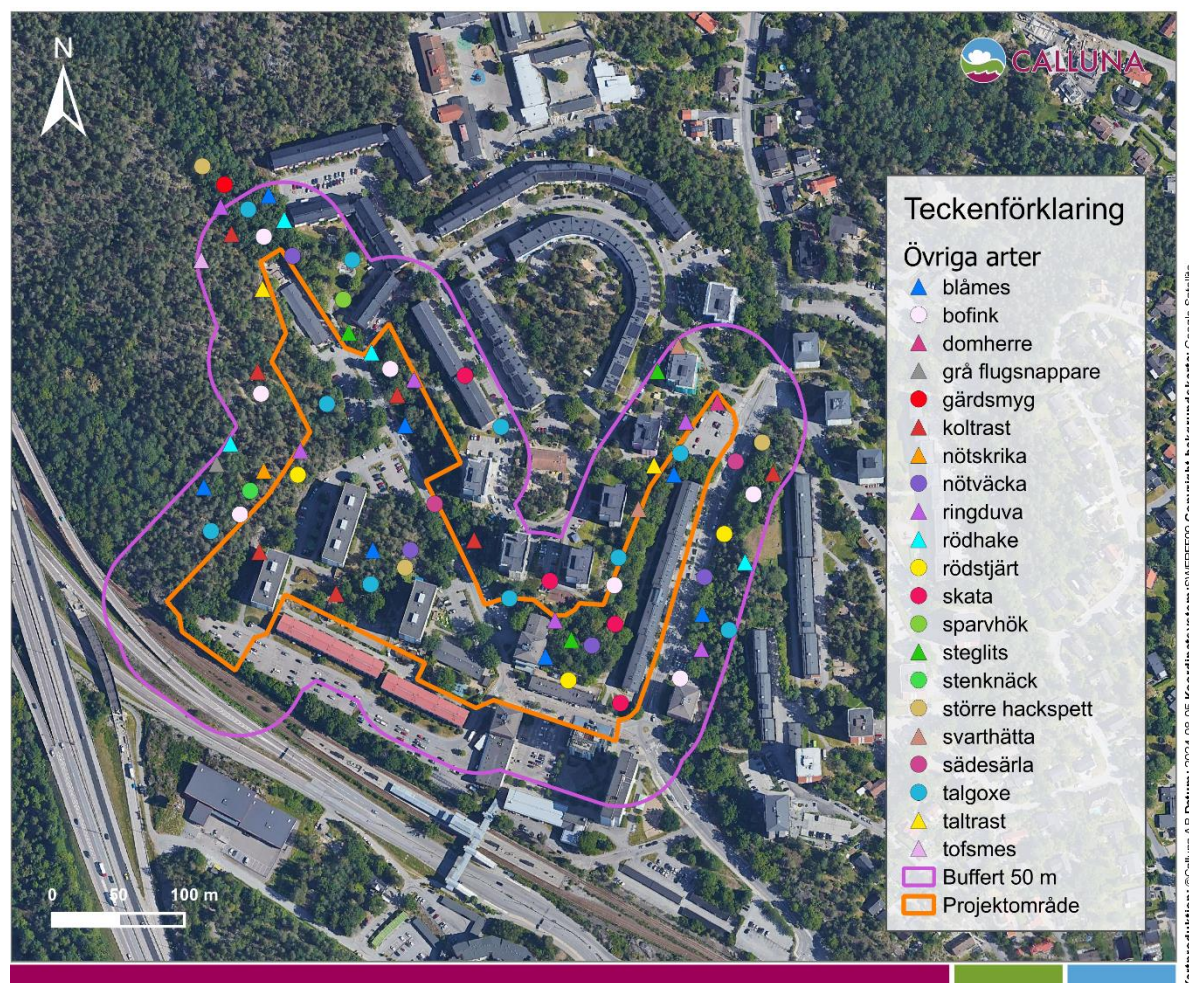
Art	Häcknings-kriterium	Antal revir	Häckningsbiotop	Övrig kommentar
Gråsparv <i>Passer domesticus</i> (-50%)	Säker häckning (20)	13	Inne i städer och samhällen samt på landsbygden vid jordbruksfastigheter med djurdrift.	Arten häckar på flera ställen i inventeringsområdet, ofta i kluster om cirka fyra individer, men även ensamma par har hittats. Det är inte helt lätt att definitivt säga hur många revir som finns i området men talet som angetts är en konservativ uppskattning. Arten är koncentrerad till södra och västra delen av inventeringsområdet och häckar i många fall i de hus som finns längs med gatorna.
Grönfink <i>Chloris chloris</i> (EN)	Trolig häckning (5)	1	Skogsbyn, enbackar, buskmarker, parker och trädgårdar.	Ett revir kunde hittas inom inventeringsområdet, i grönområdet kring Eklundens seniorcenter.
Grönsiska <i>Spinus spinus</i> (-50%)	Trolig häckning (5)	1	Grönsiska häckar i barr- och blandskog, speciellt i högstammig granskog.	Ett revir kunde konstateras i skogsområdet väster om Trålärens förskola.
Gärdsmyg (Troglodytes troglodytes)	Möjlig häckning (3)	1	Gärdsmyg häckar i barr- och lövskog med tät undervegetation, på hyggen samt i bäckraviner.	En sjungande fågel hittades strax utanför inventeringsområdet, cirka 50 meter norr om Trålärens förskola.
Koltrast <i>Turdus merula</i>	Säker häckning (16)	7	Skogar, parker och trädgårdar.	Sju revir kunde konstateras. Därtill observerades en fågel samla mat i näbben åt ungar. Arten är spridd inom hela inventeringsområdet.
Kråka <i>Corvus cornix</i> (NT)	Trolig häckning (5)	2	I de flesta biotoper, mest allmän i kulturmiljöer, men också i enhetliga skogsområden samt i skärgården.	Ett par med permanent revir konstaterades i den nordöstra delen av inventeringsområdet där hästbacken går ihop med Hammartorpsvägen. Vidare gjordes två observationer av arten från den norra delen av Norströmsvägen samt i skogsområdet väster därom.
Kungsfågel <i>Regulus regulus</i> (-50%)	Möjlig häckning (3)	1	Granskog och granblandad skog.	En sjungande fågel noterades i skogsområdet nordväst om Trålärens förskola. Skogsområdet där arten observerats är helt klart lämpligt häckningsområde för arten.
Nötskrika <i>Garrulus glandarius</i>	Möjlig häckning (2)	1	Allmänt i skogsmark.	En fågel har observerats i lämplig häckbiotop i skogsområdet nordväst om Norströmsvägen. Arten ses ofta i stadsnära miljöer och häckar med stor sannolikhet någonstans i närområdet.
Nötväcka <i>Sitta europea</i>	Trolig häckning (5)	4	Lövskog och parker, lokalt även i tallskog.	Arten spridd inom större delen av inventeringsområdet men är särskilt vanlig i området väster om Norströmsvägen runt

Art	Häcknings-kriterium	Antal revir	Häckningsbiotop	Övrig kommentar
				omkring lägenhetshusen och den kringliggande skogen.
Ringduva <i>Columba palumbus</i>	Trolig häckning (5)	6	Allmänt i skogsmark.	Arten är spridd inom hela inventeringsområdet med en större koncentration av observationer i områdets östra del runt Hammartorpsvägen.
Rödhake <i>Erithacus rubecula</i>	Trolig häckning (5)	4	Barr- och blandskog samt trädgårdar.	Ett permanent revir hittades i skogsområdet norr om Trålärens förskola. Utöver det noterades tre sjungande fåglar och en fågel i lämplig häckbiotop.
Rödstjärt <i>Phoenicurus phoenicurus</i>	Trolig häckning (5)	3	Torrare skogsmark och vid bebyggelse.	Ett par med permanent revir konstaterades. Därutöver har två sjungande fåglar noterats.
Silltrut <i>Larus fuscus fuscus</i> (VU)	Möjlig häckning (2)	1?	Förekommer längs kusten från nordöstra Skåne till Norrbotten samt lokalt i Mälaren.	En fågel hördes men kunde inte lokaliseras. Underarten av silltrut som häckar bl.a. Stockholmsområdet kallas Östersjötrut.
Skata <i>Pica pica</i>	Trolig häckning (7)	3	I anslutning till odlad mark och bebyggelse.	En fågel sågs besöka ett bo i södra delen av området där Norströms väg och Hammartorpsvägen går ihop. Därutöver hittades två permanenta revir.
Sparvhök <i>Accipiter nisus</i>	Möjlig häckning (2)	0–1	Barr- och lövskog.	En förbiflygande individ sågs i skogsområdet öster om Trålärens förskola.
Stare <i>Sturnus vulgaris</i> (VU, -50%)	Möjlig häckning (2)	0–1	Anslutning till odlad mark.	En förbiflygande individ noterades vid den norra delen av Hammartorpsvägen.
Steglits <i>Carduelis carduelis</i>	Trolig häckning (5)	3	Öppen löv- och blandskog, höga glesa talldungar och gärna i fruktträdgårdar.	Ett permanent revir konstaterades vid skogsområdet invid Trålärens förskola. Därutöver finns flertalet observationer från både norra och södra delen av Hammartorpsvägen. Bedömningen av dessa observationer är att de utgör åtminstone två revir.
Stenknäck <i>Coccothraustes coccothraustes</i>	Möjlig häckning (3)	1	Löv- och blandskog samt i parker och trädgårdar.	En sjungande fågel hittades i skogsområdet väster om Norströmsvägen.
Större hackspett <i>Dendrocops major</i>	Möjlig häckning (3)	3	I alla typer av skog.	Inget permanent revir kunde identifieras under inventeringen. Dock gjordes flertalet observationer av arten spritt över hela området. Antalet revir har uppskattats utifrån dessa observationer, och att arten är en vanlig häckfågel i stadsnära miljöer.

Art	Häcknings-kriterium	Antal revir	Häckningsbiotop	Övrig kommentar
Svarthätta <i>Sylvia atricapilla</i>	Möjlig häckning (3)	2	Lummig lövskog, buskrik blandskog och frodig granskog med insprängda lövträd.	Två sjungande fåglar har observerats i nordöstra delen av inventeringsområdet vid lägenhetshusen direkt väster om Hammartorpsvägen.
Svartvit flugsnappare <i>Ficedula hypoleuca</i> (NT)	Möjlig häckning (3)	3	Löv- och blandskog samt i trädgårdar och parker.	Inga permanenta revir kunde konstateras men tre sjungande fåglar observerades emellertid, vilka har betraktats som revir. I södra delen av grönområdet som ligger direkt väster om Hammartorpsvägen, observerades förutom en sjungande fågel även en födosökande hona.
Sädesärla <i>Motacilla alba alba</i>	Säker häckning (20)	1-2	Framför allt vid odlingsmark, bebyggelse och stränder.	En nyss utflugen unge noterades i norra änden av Hammartorpsvägen. Ytterligare en fågel i lämplig häckbiotop noterades längs med Norströmsvägen i mitten av inventeringsområdet.
Talgöxe <i>Parus major</i>	Säker häckning (19)	10	Skogar, parker och trädgårdar.	Tre säkra häckningar med hörda ungar noterades. Därutöver konstaterades sju permanenta revir. Arten är spridd inom hela inventeringsområdet.
Taltrast <i>Turdus philomelos</i>	Möjlig häckning (2)	4	Allmänt i skogsmark.	Två observationer av fåglar i lämplig häckbiotop gjordes. En i skogsområdet direkt väster om Hammartorpsvägen och en i vid Trålärens förskola.
Tofsmes <i>Lophophanes cristatus</i>	Möjlig häckning (2)	1	Tofsmes häckar i barr- och blandskog, främst i tallskog.	Två fåglar observerades i lämplig häckbiotop i skogsområdet nordväst om Trålärens förskola.
Ärtsångare <i>Curruca curruca</i> (NT)	Trolig häckning (5)	1	Skogsbyn, buskmarker och trädgårdar.	En observation av en sjungande fågel gjordes vid Norströms väg, cirka 30 meter söder om Trålärens förskola.

Figur 2. Karta över prioriterade fågelarter i inventeringen 2024 (rödlistade, $\geq 50\%$ minskning 1980–2018, bilaga 1 fågeldirektivet). Kartmarkeringarna motsvarar platser där fåglar bedömts ha revir, dessa ska läsas som en subjektivt viktad mittpunkt av en fågelarts revir.

Figur 3. Karta över övriga fågelarter från inventeringen 2024.

4.1.1. Övriga noteringar

Fiskmåsar och tornseglare flög förbi området på höjd, tornseglare födosökte också över området vid det sista besöket, men ingen av arterna noterades med tecken på revir i området. Arterna skulle kunna häcka i området vissa år, för tornseglare mycket beroende på tillgången av lämpliga håligheter i byggnader. Utifrån observationerna så gjordes bedömning att inte markera ut revirpunkt i kartan. Båda arterna flyger över relativt stora områden, och kan därför ha boplatser långt från projektområdet.

En grönköling hördes på långt håll i riktning mot Fällan, på andra sidan Magelungsvägen. Arten bedöms inte häcka vid projektområdet, utan i skogsområdena närmre sjön Magelungen.

4.2 Utdrag Artportalen – tidigare fynd

Som komplement till inventeringen har ett utsök gjorts i Artportalen under perioden 2000–2024. I sökningen har rödlistade arter och arter upptagna i bilaga 1 till fågeldirektivet tagits med, och sökkriterier var även observationer med möjlig, trolig, eller säkerställd reproduktion.

Sökningen gav 7 träffar av 5 olika arter, vid fyndlokalen Trångsund, som rymmer ett stort område men centerdelen ligger vid projektområdet. Där har rapporterats:

- grönfink (1 ex.) spel/sång, 16 mars 2011 och 6 juni 2009.

- grönsångare (1 ex.) spel/sång, 3 maj 2016 (troligen från skogen norr om projektområdet, framgår ej i fyndet).
- svartvit flugsnappare (1 ex.) spel/sång, 7 maj 2009 och 13 maj 2013.
- tornseglare (1 ex.) besöker bebott bo, 22 juni 2008 (med kommentaren "Tornslingan 15", dvs utanför strax nordost om projektområdet).
- (samt) ärtsångare (1 ex.) spel/sång, 6 juni 2009.

Ett utdrag har även gjorts för sekretessklassade fågelfynd (skyddsklassade arter) för tidsperioden 2000–2023, utsöksområdet bestod av projektområdet med en buffertzona på 300 meter. Sökningen gav inga träffar.

4.3 Livsmiljö för fåglar

Projektområdet består i huvudsak av skogspartier angränsande till och insprängda mellan bebyggelse, mindre gräsytor samt gatuträd. Bland skogspartierna finns hållmarkstallskog, ädellövskog och blandskog representerade, samt en lövsumpskog som till största delen ligger utanför inventeringsområdet.

Blandskogspartierna med inslag av ädellöv i området ger livsmiljö för arter som björktrast, grönfink, grönsiska, kråka, stare och svartvit flugsnappare. För de två sistnämnda och för tofsmes, rödstjärt, grå flugsnappare med flera arter gäller även att det måste finnas håligheter för boet. Förekomst av revirhävande svartvit flugsnappare under inventeringen indikerar att håligheter finns i närheten. Det kan både vara naturliga håligheter i träd eller uppsatta holkar, och vissa arter hittar även passande håligheter på byggnader.

Barrskogsmiljöerna, som främst ligger i anslutning till området i nordväst, erbjuder lämpligt habitat för t.ex. kungsfågel som är en barrskogsspecialist, likaså föredrar grönsiska ett rikt inslag av barrskog i habitatet, de båda arterna föredrar gran framför tall, och gärna gamla träd. Det förekommer gamla till mycket gamla barrträd i området. Tofsmes, domherre och grå flugsnappare som också noterades under inventeringen är arter som också föredrar barrskog, gärna äldre sådan. Grå flugsnappare förekommer också mer vanligt i hållmarkstallskog.

Brynsmiljöer i området är gynnsamt för ärtsångare som ofta återkommer i den typ av miljöer med tät vegetation som ger skydd och boplatser, och där solexponerade bryn och buskar skapar produktiva zoner för insekter (föda). Buskar i området nyttjas också av gråsparvar, en art som i stor utsträckning återkommer i områden med en stark urban prägel, arten häckar ofta i håligheter den finner på hus, t.ex. under taktegel. I området finns ett starkt fäste av gråsparv med uppskattningsvis 13 häckningar. Arten tenderar att häcka kolonivis så det är svårt att uppskatta antalet par.

Området utgör inte någon viktig rastplats för fåglar.

5 Bedömning av utredningsbehov

Alla vilda fåglar är fridlysta och det är förbjudet att avsiktligt störa dessa, särskilt under häckningen. Men då syftet är något annat, t.ex. att bygga bostäder och förskola, så innebär det att störningen måste ha betydelse för att bibehålla populationen av fågelarten på en tillfredsställande nivå eller för att återupprätta populationen till en sådan nivå. Om störningen inte har en sådan betydelse omfattas den ej av förbuden (4 § artskyddsförordningen).

I samband med sammanställningen av resultatet i denna rapport har även en första riskanalys av artskyddet avseende fåglar gjorts, genom att titta på den konsekvens som blir på fåglarnas

livsmiljöer i projektområdet, utifrån de skisser som finns tillgängliga (2024-08-07) över planerad exploatering. Även naturvärdesinventeringen som gjordes 2023 användes som underlag (Falk, 2023)

Calluna använde sig av utgångspunkten att utredningen i det enskilda fallet (Fm 2022:5, Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen 2022) kan begränsas till prioriterade arter. Det bedöms rimligt med hänsyn till relativt litet intrång i livsmiljöer. Med prioriterad fågelart menas en art som rödlistad, finns upptagen i fågeldirektivets bilaga 1 (betecknade med B i artskyddsförordningens bilaga 1), eller art vars population minskat med mer än 50 % sedan 1980 (Fm 2022:5, Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen 2022).

De prioriterade arterna i inventeringen med bedömda revir (från möjlig till säker häckning) var följande:

- Björktrast (*nära hotad*)
- Gråsparv (*kraftigt minskande trend >50% sedan 1980*)
- Grönfink (*starkt hotad*)
- Grönsiska (*kraftigt minskande trend >50% sedan 1980*)
- Kråka (*nära hotad*)
- Kungsfågel (*kraftigt minskande trend >50% sedan 1980*)
- Silltrut (*Larus fuscus fuscus*) (*sårbar*)
- Stare (*sårbar, kraftigt minskande trend >50% sedan 1980*)
- Svartvit flugsnappare (*nära hotad*)
- (och) ärtsångare (*nära hotad*)

Tabell 3. Bedömning av prioriterade fågelarter som noterats som minst möjlig häckning, vid häckfågelinventeringen 2024.

Art	Livsmiljö i invent.-området?	Livsmiljö påverkas?	Finns tillräcklig info för bedömning?	Bedömning om förbud utlöses
Björktrast	Ja	Ja	Ja	Då arten är mycket vanlig riskerar inte ianspråktagande enligt förslag till detaljplan att utlösa förbud. Förekommer spritt i närområdet och med många lämpliga miljöer både för häckning och för andra aktiviteter. I området för detaljplan finns lämpligt habitat, både träd för häckning och miljöer för födosök. Förbud utlöses inte.
Gråsparv	Ja	Ja	Ja	Arten är främst knuten till byggnader, bryn och buskmiljöer i inventeringsområdet. Gråsparv är väl anpassad till urban miljö och den påverkan som blir utifrån bebyggelseförslaget bedöms inte medföra en betydande störning på artens populationsnivå, även med hänsyn till lokala förekomster. KEF upprätthålls på platsen trots ny bebyggelse. Förbud utlöses inte.
Grönfink	Ja	Ja	Ja	Grönfink är starkt hotad främst på grund av en sjukdom som drabbat arten och inte brist på livsmiljö. Påverkan på träd och bryn i

Art	Livsmiljö i invent.-området?	Livsmiljö påverkas?	Finns tillräcklig info för bedömning?	Bedömning om förbud utlöses
				inventeringsområdet innebär en försämring men samtidigt kommer träd finnas kvar i sådan omfattning att arten kan häcka i området fortsättningsvis. KEF bedöms inte brytas. Arten är också vanlig i närområdet och har flera lämpliga livsmiljöer i närheten. Förbud utlöses inte.
Grönsiska	Ja	Ja	Ja	Andelen av artens livsmiljö som påverkas i området bedöms vara så liten att förutsättningarna för häckning eller födosök inte påverkas (KEF bibehålls). Arten har också en stor population (drygt 1,1 miljon par i Sverige). Förbud utlöses inte.
Kråka	Ja	Ja	Ja	Artens förutsättningar för häckning lokalt bedöms inte påverkas i en sådan grad att det medför att förbud utlöses. Kråka är en art anpassad att leva i urbana miljöer. Förbud utlöses inte.
Kungsfågel	Ja	Ja	Ja	Arten häckar i barrdominerad skog, som framför allt finns nordväst om projektområdet. Påverkan på artens habitat bedöms mycket litet. Förutsättningarna för häckning eller födosök bedöms inte påverkas på ett betydande sätt. Förbud utlöses inte.
Silltrut (underarten Östersjöttrut)	Ja	Ja	Ja	I stadsmiljö kan arten häcka på tak och födosöka i ett mycket stort område. Förutsättningarna för häckning eller födosök bedöms inte påverkas. Förbud utlöses inte.
Stare	Ja	Ja	Ja	Arten noterades endast vid ett tillfälle under inventeringen som förbiflygande, men arten har lämpliga livsmiljöer i området. Förutsättningarna för häckning eller födosök bedöms inte påverkas på ett betydande sätt. Födosöksmiljö försämrats marginellt då mindre delar av de öppna ytorna i området bebyggs, födosöksmiljöer finns dock i närheten. Gräsmattor och liknande födosöksmiljöer finns kvar så att funktionen för arten upprätthålls. Som grönkompensationsåtgärd rekommenderas att montera holkar för arten då lämpliga boplatser är en bristvara i landskapet i stort. Förbud utlöses inte.
Svartvit flugsnappare	Ja	Ja	Ja	Livsmiljö för arten i form av födosökshabitat minskar när träd, buskar och bryn ianspråkats. Grönstruktur mellan befintlig bebyggelse förekommer i sådan grad att påverkan på funktion inte bedöms bli betydande. Arten kommer fortsatt ha förutsättningar för att häcka i området. Som grönkompensationsåtgärd rekommenderas att sätta ut anpassade holkar för svartvit flugsnappare. Förbud utlöses inte.

Art	Livsmiljö i invent.-området?	Livsmiljö påverkas?	Finns tillräcklig info för bedömning?	Bedömning om förbud utlöses
Ärtsångare	Ja	Ja	Ja	Habitat i form av bryn och buskmiljöer kommer att påverkas marginellt av detaljplanen. Förslaget medför en minskning av artens potentiellt lämpliga häckningsmiljö inom inventeringsområdet. Ärtsångare är relativt talrik med cirka 145 000 par i Sverige, och artens populationstrend har stabiliserats utifrån data från 1980. Det intrång i artens habitat som kan komma att ske utifrån detaljplanen bedöms sammantaget inte nå en sådan nivå av påverkan på populationen att det utlöser förbud. Förbud utlöses inte.

5.1.1. Slutsats

Bedömningen är att det inte finns behov av en fördjupad artskyddsutredning avseende fåglar för detaljplanen, utan att den bedömning som görs i detta avsnitt är tillräckligt för att uppfylla utrednings- och kunskapskravet.

För fågelarterna från inventeringen gäller detta eftersom endast ett litet intrång sker i befintliga avgränsande naturvärdesobjekt i området och att KEF (kontinuerlig ekologisk funktion) därför kvarstår. Den negativa påverkan som riskerar att medföras är så pass liten sett till arternas populationsnivåer, även med hänsyn till lokala förekomster, att det inte går över tröskelvärdet för en betydande störning, och därför inte är förbjudet.

Då häckningar riskerar att spolieras om träd och buskar tas bort under häckningstid, rekommenderas som en generell åtgärd att inte avverka dessa strukturer där fåglarna har sina boplatser under perioden mars-augusti.

Med det sagt innebär ändå ny bebyggelse i området en viss försämring vad gäller grönytor och livsmiljö för fåglar och annan biologisk mångfald, därför rekommenderas att avsätta frivillig grönkompensation, så som att sätta upp fågelholkar (för t.ex. svartvit flugsnappare, stare och rödstjärt), samt plantera inhemska träd och buskar, och utforma ett artrikt fältskikt.

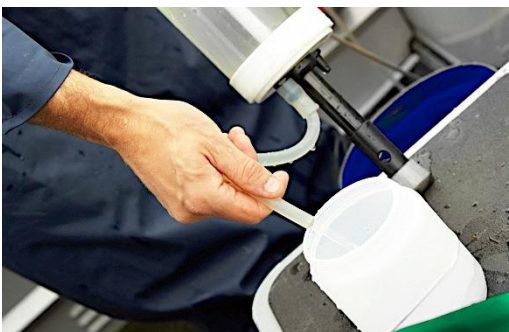
6 Referenser

- Eionet (2022). Article 12 web tool – Species trends at Member State level. [online] Tillgänglig: <https://nature-art12.eionet.europa.eu/article12/report?period=3&country=SE> [Datum för åtkomst: 2022-11-10]
- Ekblom, R. (2007). *Ny vår för fågelinventeringar – en översikt av de vanligaste metoderna för att inventera fåglar*. Utgiven av Sveriges ornitologiska förening. ISBN 91-88124-36-3.
- Falk, J. (2023). *Naturvärdesinventering (NVI) – vid Trångsund, Huddinge kommun, inför detaljplanearbete, 2023*. Calluna AB.
- Förordningsmotiv Fm 2022:5 (2022). *Förordningsmotiv. Förordning om ändring i artskyddsförordningen (2007:845)*.
- Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen 2022. *Naturvårdsverkets och Skogsstyrelsens gemensamma tolkning av förändringarna i 4 § artskyddsförordningen om fridlysning av fåglar i samband med skogsbruk*.
- SLU Artdatabanken (2020a). Rödlistade arter i Sverige 2020. SLU, Uppsala.
- SLU Artdatabanken (2024). *Artfakta.se*. SLU, Uppsala.
- SLU Artdatabanken (2024). Utdrag av Artportalens rapporterade fågelobservationer [Utdrag gjort den: 2024-08-07].

Bilaga 1: Häckningskriterier

Tabell 3. Kriterier (1-20) som brukar användas vid häckfågel-/atlasinventering.

	Möjlig häckning:
1	Obs under häckningstid
2	Obs under häckningstid och i lämplig biotop
3	Sjungande hane eller andra häcklåten
4	Par i lämplig biotop
	Trolig häckning:
5	Permanent revir (>2 dagar)
6	Spel, lekar, parning
7	Besök vid sannolik boplat
8	Adult upprörd, varnande på grund av ägg eller ungar i närheten
9	Adult med ruvfläckar
10	Bobygge, utgrävning eller uthackande
	Säker häckning:
11	Avledningsbeteende, adult spelar skadad
12	Använt bo påträffat
13	Nyligen flygga ungar eller dunungar (borymmare)
14	Adult in/ut från bo på sätt som visar att boet är bebott
15	Adult med exkrementssäcker
16	Adult med föda till ungar
17	Äggskal påträffade
18	Bo där adult setts ruvande
19	Bo där ungar hörts
20	Bo där ägg eller ungar setts

Hemsida: www.calluna.se • E-post: info@calluna.se • Telefon växel: 013-12 25 75

Huvudkontor: Calluna AB, Linköpings slott, 582 28 Linköping